

Gemeente Enkhuizen
T.a.v. het college van B en W
Postbus 11
1600 AA Enkhuizen

Onderwerp: zienswijze ontwerpbestemmingsplan 'Enkhuizerzand en IJsselmeergebied'

Amsterdam, 13 mei 2019

Geacht college,

Erfgoedvereniging Bond Heemschut (hierna te noemen: Heemschut) is een particuliere belangenvereniging die zich in heel Nederland sinds 1911 inzet voor het behoud en de bescherming van cultuurhistorisch waardevol erfgoed. Indachtig onze statutaire doelstellingen ter bescherming van cultuurmonumenten en landschap in Nederland, dienen wij als belanghebbend te worden aangemerkt.

De commissie Noord-Holland van Heemschut wil hiermee haar bezwaar uiten tegen het ontwerpbestemmingsplan 'Enkhuizerzand en IJsselmeergebied' zoals door u ter inzage is gelegd.

De stad Enkhuizen begon zijn bestaan in de middeleeuwen als haven- en vissersdorp. Op 9 april 1356 verleende Graaf Willem V Enkhuizen stadsrechten. Buitendijks lag nog het "Oostdorp Enkhuizen" dat waarschijnlijk verdronk bij de stormvloed van 1421. In de 14e eeuw werd ook de eerste haven gegraven, waarvan de huidige Zuider Havendijk nog is overgebleven. In de 15e en 16e eeuw werd overgegaan tot uitbreiding van de havens en de aanleg van vestingwerken. Deze vestingwerken zouden na een grote stadsuitbreiding aan het einde van de 16e eeuw de vorm krijgen waarin ze nog steeds duidelijk zichtbaar zijn in de stad.

De monumentale waarde van de Enkhuizer binnenstad is zeer hoog te noemen. De stad is ook onlosmakelijk verbonden met het water. Zo zijn het niet alleen de havens en de zeemuur met het Staversepoortje, die het historische beeld bepalen. Inmiddels maakt ook het Buitenmuseum van het Zuiderzeemuseum deel uit van dit historische aangezicht van de stad vanaf het water.

Bond Heemschut, Vereniging tot Bescherming van Cultuurmonumenten in Nederland.
Opgericht in 1911. Beschermvrouwe: H.K.H. Prinses Beatrix

Bij het stedenbouwkundige ontwerp van het Buitenmuseum, geopend in 1983, hebben historische kwaliteiten centraal gestaan. Het Buitenmuseum is zodanig opgezet dat het voldoet aan de eisen van kwaliteit zoals die gesteld kunnen worden aan het historische aanzicht van de stad. Het Buitenmuseum is ingericht volgens een concept: monumentale huizen, in een lager gelegen polder en op een hoger deel met uitzicht op het IJsselmeer.

Heemschut streeft behoud van dit waardevolle aanzicht na. Dit om de kwaliteiten van de historische binnenstad en het, voor Enkhuizen belangrijke, Buitenmuseum te behouden.

Inhoudelijk hebben wij de volgende bezwaren:

1. De kernkwaliteiten zoals onder meer hierboven genoemd zijn geborgd in de Agenda IJsselmeergebied. Minister Van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) ondertekende vorig jaar in het Zuiderzeemuseum de Agenda IJsselmeer 2050. Ook 5 ministeries, 4 provincies, 32 gemeenten 6 waterschappen tekenden recentelijk de agenda. Ook uw gemeente Enkhuizen en Heemschut ondertekenden de agenda.

Het voorliggend ontwerpbestemmingsplan is in strijd met de Agenda IJsselmeergebied. In de Agenda lezen wij onder meer op bladzijde 12: 'Hoe kunnen we de toeristisch-recreatieve potenties van het gebied en de bijbehorende economische kansen beter benutten, zonder dat dit ten koste gaat van de natuurwaarden en de rust en de openheid van het gebied?' en op bladzijde 20 lezen wij 'Cultuurhistorie als leidraad voor ruimtelijke ontwikkeling'.

Onderlegger hiervoor is onder meer de Cultuurhistorische IJsselmeerbiografie die door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is opgesteld. In deze Landschapsbiografie is uitgebreid aandacht voor de unieke relatie tussen het IJsselmeer en het omliggende landschap. Dit bestemmingsplan houdt onvoldoende rekening met deze unieke waarden.

In de toelichting van het ontwerp-bestemmingsplan wordt op geen enkele manier melding gemaakt van deze relatie van dit ontwerpbestemmingsplan met de Agenda IJsselmeergebied of de Cultuurhistorische IJsselmeerbiografie.

2. In de toelichting wordt gesteld dat het ontwerp bestemmingsplan voldoet aan de eisen door de provincie Noord-Holland gesteld via de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Specifiek worden daar de beleidsvelden ecologie, Blauwe Ruimte, aardkundige waarden, en recreatiewoningen genoemd.

Opmerkelijk is dat de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie niet wordt betrokken bij de het toetsingskader, terwijl in de Provinciale Ruimtelijke Verordening staat te lezen dat: “Een bestemmingsplan kan voorzien in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied, indien gelet op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie” (artikel 15, PRV).

Wij missen de toetsing aan de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (vastgesteld door Gedeputeerde Staten in april 2018) en stellen dat dit wel moet gebeuren. Zeker in relatie met aangezicht van de stad Enkhuizen en het Buitenmuseum.

3. De binnenstad van Enkhuizen is op 22 augustus 1984 aangewezen als een Rijksbeschermd Stadsgezicht. Het ontwerp-bestemmingsplan geeft slechts zeer summier invulling van de unieke relatie van het plangebied met de binnenstad. Er zou rekening gehouden zijn met de plaatsing van de villa's en daarmee met het zicht op de binnenstad. Welke aanpassingen en de verhoudingen met de binnenstad is niet inzichtelijk gemaakt.

In het aanwijzingsbesluit uit 1984 lezen wij “Het silhouet van de voormalige Zuiderzeehavenstad Enkhuizen is vanaf het IJsselmeer en vanaf de dijk naar Lelystad bijzonder waardevol”. Dat aangezicht is beschermd en zonder goede onderbouwing kan daar niet in een alinea vanaf worden geweken.

Een toetsing aan het aanwijzingsbesluit moet gebeuren.

4. In de Welstandsnota 2013 van Enkhuizen staat een specifieke paragraaf over het plangebied. Daarin lezen wij onder meer “Het open en weinig bebouwde karakter van het zuidelijke deel van Enkhuizerzand is waardevol, gezien de nabijheid van de binnenstad en het Zuiderzeemuseum en gezien het feit dat dit groengebied deel uitmaakt van een groene gordel rondom de westelijke en noordelijke binnenstad. De groene Wierdijk is een belangrijk beeldbepalend element in dit gebied. Een strook direct langs de Wierdijk moet vrij blijven van bebouwing.”

En: “Voor dit gebied is een bestemmingsplan in ontwikkeling. Het beleid is gericht op het behoud van het open en groene karakter van het gebied. Bebouwing is in beperkte mate toegestaan, zolang dit ten dienste staat van de betreffende recreatieve activiteit. Ten behoeve van de herontwikkeling van dit gebied is een vlekkenplan en een beeldkwaliteitsplan opgesteld.”

Wij missen een toetsing aan deze criteria.

5. Planologisch gezien is het beoogde bungalowpark ver buiten de huidige kustlijn gesitueerd en te dicht op het Buitenmuseum. Hierdoor dreigt het unieke aanzicht van Enkhuizen en de relatie tussen Enkhuizen, het Buitenmuseum met het IJsselmeer verloren te gaan.

Dit uit zich onder meer in de bouwhoogte die het bestemmingsplan toelaat: tot 9 meter .
De schaal die zich uit in massaliteit van de hoeveelheid bebouwing vinden ontoelaatbaar.
Dit tast het aanzicht van Enkhuizen en het Buitenmuseum onherstelbaar aan.

Op basis van de bovenstaande argumenten maakt Heemschut bezwaar tegen het ontwerp-bestemmingsplan Enkhuizerzand en IJsselmeergebied.

Naar aanleiding van het voorgaande verzoek ik u met inachtneming van onze zienswijze het ontwerp-bestemmingsplan niet vast te stellen en toe te zien op handhaving van de aanwezige ruimtelijke kwaliteit en waarden. Ik ga ervan uit dat u ons van de verdere procedure op de hoogte houdt.

Hoogachtend,

Namens de Commissie Noord-Holland van de Bond Heemschut,

H. Dirx
Vice-voorzitter